

'IK MAG EEN VADER VOOR VELEN ZIJN.'

TEKST EN BEELD: CARINA BERGMAN

Jakob van Wielink (47) ervoer gevoelens van rouw en onzekerheid toen het duidelijk werd dat hij niet op biologische wijze vader zal worden. Hij hervond en vindt dagelijks vreugde in zijn rol als stiefvader, schrijver en als coach van leiders. 'Ik heb ontdekt dat ik op de diepste laag van mijn identiteit een vader ben. Alleen uit zich dat op een andere manier.'

Jakob is samen met twee partners eigenaar en oprichter van De School voor Transitie. 'Met een team van vijftien trainers en coaches begeleiden we leiders en hun organisaties, om gewenste en noodzakelijke verandering vorm te geven. Ook leiden we coaches en counselors op; we helpen ze om vol in het leven te staan, zodat zij daar op hun beurt anderen bij kunnen helpen. Daarnaast heb ik een praktijk waarin ik – soms ook als rouw-counselor – met leiders samen oploop en focus- sen op een gebied waarin ze een verandering of groei willen of waar deze noodzakelijk is. We hebben ook een programma dat mannen aanvuurt om meer in contact te komen met hun man-zijn. We noemen het 'Leiden vanuit mannelijke kracht'. Wat betekent het om man te zijn? Er zijn bepaalde beelden van mannen – stoer, niet

kwetsbaar – en in hoeverre heb je dat nodig en past dat bij jou? Het is misschien een wat tegen- draads programma in het huidige tijdperk, maar het is enorm helend voor veel mannen.'

Rouwproces

Jakob heeft zelf geworsteld met gevoelens van onzekerheid over zijn man-zijn. 'Dat ontstond vanaf het moment dat het mijn echtgenote en mij, zo'n tien jaar geleden, duidelijk werd dat ik geen vader zou worden van biologische kinde- ren. Ik kwam in een intens rouwproces, want ik had altijd gedacht dat ik ooit vader zou worden. Met hulp van een rouwtherapeut heb ik uitein- delijk heel bewust afscheid genomen van de kinderen op wie ik had gehoopt. Dat was een heel emotionele sessie. En soms duikt die rouw weer op. Je ziet vrienden en collega's met hun kinderen en je vraagt je af: hoe zou mijn kind zijn geweest op die leeftijd? Het pijnlijke besef dat niemand mij ooit papa zal noemen is er ook. Ik heb me op bepaalde momenten afgevraagd of ik er wel toe deed als man. Zien anderen mij wel voor vol aan? Dat kwam zes jaar geleden heel scherp bij mij naar binnen toen ik op pad was met een groep mannen in Zwitserland. Ik zou daar iets vertellen over leiderschap. Twintig mannen zaten rond de tafel en keken me ver- wachtingsvol aan. Eerder bij de kennismaking was het me duidelijk geworden dat ze allemaal kinderen hadden, en niet één had er minder dan drie. Ik keek de kring rond en zei: "Ik weet dat jullie gaan zeggen dat het niet waar is, maar diep in mij overvalt mij het gevoel dat ik hier niet hoor, omdat ik geen vader ben." Ze stonden om mij heen en legden ze hun handen op mij. Dat is een enorm helende stap voor mij geweest.'

Kwetsbaarheid

'Als rouwcounselor weet ik als geen ander dat rouw niet in vastgestelde fases plaatsvindt met een eindstation, toch kan het mij op zo'n onver- wacht moment overvallen. Het is net als een ui waar je steeds een laagje verder van afpelt en aan het licht brengt. Dat geeft tranen. Vanuit ons overlevingsmechanisme willen we die pijn en kwetsbaarheid vermijden, maar dan vermijd je het leven zelf. Het rouwproces heeft me ook dicht bij God gebracht. Hij heeft mij laten zien dat ik wel de- gelijk een vader ben. Niet alleen ben ik door mijn huwelijk tien jaar geleden met Svetlana stiefvader van Vika geworden, ik ben ook een

vader in het werk dat ik doe. Ik ben dankbaar dat ik zoveel mensen mag helpen bij het helen van emotionele wonden. Ik mag ze aanmoedigen om op te staan en de uitdagingen van het leven tegemoet te treden. Zo ben ik een vader voor velen.

Voor heel veel mensen is het een uitdaging om hun eigen kwetsbaarheid te onderkennen. Waar- in ben ik gewond geraakt en hoe gebruik ik dat als kracht om anderen te bemoedigen? In De School voor Transitie helpen we mensen daarbij ook onderzoek te doen naar de relatie met hun ouders. Hoe heeft die relatie uitgewerkt in je verdere leven, hoe heeft het je leiderschap ge- vormd? Alles wat er gebeurt in het gezin waarin je opgroeit heeft grote invloed op hoe jij je leven en relaties vormgeeft.'

Ik heb me op bepaalde momenten afgevraagd of ik er wel toe deed als man.

Gepest

Jakob heeft zelf ook geworsteld met dingen die misgingen in zijn jeugd en de impact die ze had- den op zijn vorming. Hij is daar heel openhartig over: 'Ik ben als kind lang gepest geweest, voor- al aan het eind van de lagere school. En acht jaar later scheidde mijn ouders. Die beide wonden maakten dat ik het lange tijd heel moeilijk vond om mij over te geven, om mij toe te vertrouwen aan anderen en om intieme relaties aan te gaan. In de tijd dat ik gepest werd, heb ik mijn vaders steun gemist. Hij was directeur van de lagere school waar ik op zat. Het pesten voltrok zich onder zijn ogen, maar hij hielp mij niet om voor mezelf op te komen. Twintig jaar geleden kwam ik tot het besef dat die vaderwond effect had op hoe ik naar mannen keek, of ik ze vertrouwde en in hoeverre ik me veilig voelde bij autoriteit. Dat kwam in een stroomversnelling toen ik met lei- ders en ondernemers ging werken. Ik merkte dat ik bang was voor autoriteit en voor mannen met kracht. Ik had het gevoel dat ik me naar hen toe moest bewijzen. Ik begon vast te lopen omdat mijn angst voor autoriteit mij in de weg stond om bij de ander te komen.'

Rotonde

'Ik besepte dat het tijd werd dat ik mijn eigen levenslijn in kaart ging brengen. Daarna heb ik mijn vader een berichtje gestuurd: "Ik wil graag met jou in gesprek gaan om iets vanuit mijn hart te delen." We maakten een afspraak en ik was ontzettend zenuwachtig voor dat gesprek. De rotonde vlakbij mijn vaders huis ben ik drie keer rondgereden voordat ik zijn straat durfde in te rijden.

Toen we eenmaal in gesprek waren, heb ik hem verteld hoe het voor mij geweest is. Ook kon hij zijn kant vertellen. We zijn die gesprekken blijven voortzetten tot op de dag van vandaag. En een paar jaar geleden zei mijn vader iets wat mij ontzettend geholpen heeft. Hij zei: "Ik zag wel wat er gebeurde en ik wilde wel het schoolplein oplopen om je te helpen, maar ik heb het niet gedaan. Ik wist toen ook niet hoe." Dat was voor mij een onverwacht moment van heling. Het voelde alsof hij daadwerkelijk alsnog dat schoolplein op liep voor mij.

Ik moedig mensen in mijn praktijk aan dit soort gesprekken te hebben met hun ouders. Vaak proberen ze daar onderuit te komen: ik kan dat niet, ik heb dat al vaker geprobeerd, ze staan er toch niet voor open. Dat begrijp ik. Het kost veel kracht om dit te doen en je moet het zeker niet doen om die ander te veranderen of om met je volle verwijt te komen. Maar voor jouzelf kan het

worden. Dat je gemist hebt dat je ouders tegen je zeiden dat ze van je hielden en trots op je waren. Vaak wordt er omheen gepraat: "Mijn ouders hebben het nooit gezegd, maar ik heb het wel gevoeld." Ik vergeet nooit de man die huilend tegenover me zat nadat hij als leider van zijn organisatie onverwacht aan de kant was geschoven. "Ja, ik weet dat mijn vader van me hield, maar zijn onkunde, zijn koppigheid om die woorden uit te spreken, maken me woest!" De kracht en noodzaak van de juiste woorden op het juiste moment wordt door velen ernstig onderschat.'

Diep gat

'Wij christenen moeten ervoor waken om dit soort emoties niet te onderdrukken. Je kunt wel heel hard over jezelf roepen: "Ik ben een geliefd kind van God" als compensatie voor wat je gemist hebt in je jeugd, maar als je het niet ervaart, blijft het bij woorden. En als je in je christelijke opvoeding hebt geleerd dat boosheid niet mag dan komen die emoties op een andere manier tot uitdrukking. Bij mannen kan zich dat bijvoorbeeld uiten in agressie, in woord en in daad. Hier ligt een belangrijke rol in het vaderschap want een zoon moet van zijn vader - of van een andere, concreet aanwezige vaderfiguur - leren omgaan met emoties. Jonge criminelen hebben bijna altijd een emotioneel of letterlijk afwezige vader. Dat wil niet zeggen dat iedere man die niet van zijn vader heeft leren omgaan met emoties een crimineel wordt. Het kan zich ook uiten in rebellie, dominantie, verslavend gedrag, zoals overmatig sporten, pornoverslaving of bewijsdrang. Het worden vaste routines waar je niet meer zonder kunt en die in de weg staan van werkelijke intimiteit met je vrouw, vrienden en collega's.

Ook in leiderschap is dit een herkenbaar patroon. Leiders die een niet herkende vaderwond hebben, zijn vaak op zoek naar grenzeloze erkenning. Ze willen gezien worden, ze gaan van podium naar podium, maar het applaus dat ze krijgen valt in een diep gat. Jan Pool schrijft hier prachtig over in zijn boek *Onvoorstelbare genade*: hoe presteren voor God de snelste weg is naar de volgende teleurstelling. Het vraagt van deze leiders moed om open te zijn over hun wonden en ze te laten verzorgen, zoals Jezus Zijn wonden liet verzorgen. De olie die over Hem werd uitgegoten mag ook over ons komen.'

Stiefvader

'Op mijn 37e ben ik getrouwd en daarmee stiefvader geworden van Vika, destijds 17 jaar. Ik ben zo dankbaar dat het mij gegeven is om met haar een mooie relatie op te bouwen. Ik houd zielsveel van haar en ben enorm trots op haar. Ze is een bron van heel grote vreugde in mijn leven. Ik heb door haar veel mogen leren. We hebben ook strijd gehad met elkaar. Zo vond ik het moeilijk

Quality time is onvervangbaar en laat diepe sporen van onuitwisbare liefde na in hun leven én in dat van jezelf.

dat zij een ander belang hechtte aan geloof dan ik deed. Ik had het gevoel dat ik gefaald had als ze niet meeging naar de kerk.

Toen ik haar uitnodigde voor een vader-dochterweekend van een christelijke organisatie stemde ze daarmee in. Vanwege onze discussies had ik dat niet verwacht, dus ik zei: "Waarom wil je mee naar dit weekend waarvan je weet dat het over geloof gaat?" Ze antwoordde: "Omdat ik bij jou wil zijn." Dat vond ik zo gaaf! Ik besepte maar weer eens dat het in het geloof natuurlijk niet alleen gaat om de woorden die ik spreek maar om de manier waarop ik Gods liefde ervaarbaar kan laten zijn, door met haar te zijn.

Sindsdien gaan we elk jaar met elkaar op een vader-dochterweekend. Ik heb wel gedacht: wat nou als we uitgepraat raken? Maar dat gebeurt niet. Je bent met elkaar, je maakt plezier, je onderneemt activiteiten, je eet samen en soms heb je een diep gesprek. Ik ben God zo dankbaar dat Hij mij dit heeft laten ervaren.

Ik wil andere vaders dan ook aanmoedigen om activiteiten, uitjes of weekenden met ieder kind afzonderlijk te ondernemen. Die unieke *quality time* is onvervangbaar en laat diepe sporen van onuitwisbare liefde na in hun leven én in dat van jezelf. Ook als het lijkt dat je niet zoveel respons terugkrijgt, zullen ze op een later moment in hun leven wel degelijk de waarde ervan zien. Dat ze zeggen: op die momenten was papa er alleen voor mij.' •

Jakob heeft in de loop van de jaren een aantal levenslessen geleerd die hij graag deelt. Voor mannen die niet – of niet vanzelfsprekend – vader worden.

- Blijf in gesprek met je vrouw. Ga niet uit van de aanname dat het te pijnlijk is. Blijf elkaar erover bevragen en laat je erover bevragen, ook op moment – zoals op vakantie wellicht – als het ongemakkelijk lijkt te zijn en je de neiging hebt 'het vooral gezellig te houden'.
- Durf bij goede vrienden te erkennen dat het pijn doet.
- Zeg niet te snel: 'God heeft een ander plan met mijn leven.' Dat je gewond bent is geen teken van ongelof, maar een teken dat je Jezus nodig hebt. Zelf heb ik ervaren dat Jezus zoveel dichter bij mij is gekomen.
- Durf de reis aan te gaan om te ontdekken dat de wond in jouw leven ook vruchtbaar kan zijn, als een bron van inspiratie.
- Duw je pijn niet weg. Je kunt niet helen wat je niet bereid bent te voelen. Geef de Heilige Geest de ruimte.
- Wees zo moedig om hulp te vragen. In staat zijn om hulp te vragen is een van de top-3 eigenschappen die een leider tot een goede leider maakt en een vader tot een goede vader. Vraag hulp aan vrienden, aan je vrouw, aan God.
- Misschien vind je inspiratie in het boek *De Achtste Dag. Waar Jezus je leven raakt* dat ik samen met Henk Rothuizen schreef. Een boek dat je uitnodigt je levensloop te verkennen en in relatie met Jezus te brengen.

Een zoon moet van zijn vader - of van een andere, concreet aanwezige vaderfiguur - leren omgaan met emoties.

een helende werking hebben op het moment dat je merkt dat je ten diepste bang bent om intiemere relaties vorm te geven. Met jezelf, je partner, op het werk. Dat het je belemmert die risico's in het leven te nemen die je helpen werkelijk vreugdevol te zijn en te kunnen ervaren dat je je talenten benut op een manier die je het succes brengen waar je ook naar verlangt. Ik denk dat het wel in de top-5 van uitdagingen in het leven staat: de niet uitgesproken dingen die bij leven wel uitgesproken hadden moeten